

РОМАН ПОДОЛНИ НЕОБХОДИМАТА СЛУЧАЙНОСТ

Превод от руски: [Неизвестен], —

chitanka.info

Вечерта беше моя, само моя. Всички тук се бяха събрали заради мен, за мен и само заради мен. Колко пъти си го повтарях! Не помагаше. Да-а, всеки тост на банкета бе за мое здраве, или за успехите ми, за перото ми, или... Наистина, бяха деликатни — за таланта ми тостове не вдигаха. А сега всички ме бяха поздравили, приказват, шегуват се — помежду си — равни един на друг, всички талантливи, и какво ли да се занимават с човека, събрал стотина души в залата за редакционни съвещания! Професори и заслужили артисти, главни инженери и знаменити писатели — на всички тях им бе добре един с друг...

Аз излязох от залата на стълбището.

Косите му с невероятно сив цвят, мустаците се виждат даже и в гръб — нашият замглав. Че с кого ли е?

— Най-обикновен редактор. Даже не и обикновен. По-бездарен не съм виждал. Все пак другите имат някакви проблясъци... Какво, банкетът ли?... Е, при неговите връзки това е дреболия. Виж ти — петима академици дойдоха. Темите ли? Теми той умее да намира. Затова и го държим. Пък и опитай само с пръст да го докоснеш. Нали виждате! — и той посочи към залата.

И изведнъж аз се уплаших, че ей-сега той ще се обърне и ще открие, че съм успял всичко да чуя. Нали всичко казано се отнасяше за мен. И всичко бе истина.

Моментално се върнах в залата.

Охо, Ира Панченко е тук! И как не съм я забелязал? Балерина №1 в света! Виж ти, значи помни все пак кой я запозна с Уланова... А Толя Глазков е в стихията си. Рецитира й стихове. И кой би си помислил, че един от най-големите математици на САЩ му изпрати телеграма... Как беше? Точно с нея започнах и статията си в „Комсомолка“...

„Уважаеми професор Глазков! Аз изгубих десет години за проблема, решен сега от вас. Струваше ми се, че човешкият разум е твърда примитивен за нея. Щастлив съм, че се оказах неправ. Не бихте ли наминали някой път към Ню Йорк...“

А по това време в деканата решаваха дали може дадената работа на студента от трети курс А. Глазков да се смята за редовна — че как така, нали тя не бе по зададената тема. Впрочем, за последното аз не писах... Сега, виж, той наистина е професор. А когато се запознахме,

беше ей такава момченце, осмокласник. Спомням си как академик Панкратов се чудеше защо съм му довел този малчуган.

... Нещо бях изпуснал. Моите гости от няколко минути мълчаха и гледаха към далечния десен ъгъл. Там, до високия шкаф, нещо човъркаше директорът на института по кибернетика. Разтвориха се шперплатовите вратички и зад тях видяхме малка ниша — човешки бой, а над нея тъмен екран с циферблат отстрани.

— Сюрприз! — обяви кибернетикът. — Приятели, знаех, че на вечерта в част на нашия Георги ще се съберат най-различни хора, но талантиливи. Случаят е изключително удачен за нашия институт — ние точно създадохме машина за обективна оценка на таланта. Няма да навлизам в подробности, но предварителните експерименти показаха, че машината като че ли се справя със задачата си. Днес тук ще премине нейното официално държавно изпробване. Кой пръв иска да вземе в него участие?

Аз излязох напред.

— Позволете на мен, като на юбиляр...

Отдавна не бях виждал толкова объркан човек. Кибернетикът припряно ми загради пътя.

— Чакайте, чакайте — измърмори той. И в този момент, избутвайки ме настрана, редом с мен застана един от първите трима, кацнали на Марс — Валя Тройнин:

— Я дай на мен — и решително зае мястото в апарата.

Докато асистентите се занимаваха с него, отзад вече се натрупа голяма опашка. Но на мен — макар и с шегички и комплименти — така и не ми позволиха да се наредя.

В края на краищата това бе невежливо. Юбилярът съм аз, тук те са заради мен, машината също... И изведнъж аз разбрах. Всички тези хора, герои от моите дописки, статии и очерци, прославени от мен, възпети от мен, не ме считаха за равен. За тях, талантите, аз си бях само един мил, посредствен човек. Допадах им. Жалеха ме. Срецах ги в случайни командировки, за по едно денонощие, мимоходом, случайността вкарваше имената им в моите репортажи и очерци. А после идваше ред на необходимостта. Необходимостта направи от авиомоделиста конструктор на ракети, от победителя в училищната олимпиада — академик, от готвача Миша — същия този кибернетик, доктор на науките, директор на институт.

Гледах кибернетическия апарат, нишата, в която гостите се сменяха, екрана, по който пробягваше крива.

Ето максимума, кривата застана срещу седемдесет.

— О — каза кибернетикът, — отлично, скъпи професоре, всички над двадесет и пет вече е талант. Съотношенията тук, разбира се, са условни, но...

Кривата при академика скочи до осемдесет и две, при композитора — до четиридесет и девет, до седемдесет и шест при балерината и едва до четиринадесет при писателя.

Те всички се веселяха — всички, освен писателя. Интересно, нима и аз изглеждам в тази момент също такъв, мрачен?

— А вие колко имате? — дърпаше Ира Панченко кибернетика.

— Осемдесет и четири — изчервявайки се, отговори той.

И тогава избухнах. Извадих изпод масичката столче, излязох с него пред апарата, обърнах се към гостите. Седнах на столчето и заговорих.

Говорих, разбира се, вежливо и нежно. Какво друго ми оставаше?

— Момчета — казах аз на двамата „марсиани“, които стояха наблизо, — трябва да ви се извиня. За мен вие бяхте само предлог — млади челябински космонавти. Във вашия град бях в командировка единствено защото при мен от Одеса дойде Люба. — Мислите ми бяха разпокъсани. — В Одеса бях открил училище, в което се учеха талантили деца. Спомням си, дълго трябваше да убеждавам учители и ученици. Ето го академик Забелин, той е от това училище.

— И аз също, и аз — чуха се гласове от различни краища на залата.

— А ние? — попита „марсианинът“. — Спомням си как самите ние се чудехме, че и тримата сме от един и същи кръжок на младите космонавти...

— Кръжокът ви, честно казано, не беше нито по-добър, нито по-лош от другите. Както всички. Нямахме за какво да се пише. А трябваше. Ето че и започнах да измислям какви ли не фокуси...

— Как не — фокуси! Упражненията, които вие предложихте, сега се използват навсякъде. А и онова с уредите — добре го измислихте...

Но аз вече се бях обърнал към Миша-кибернетика:

— Помниш ли, Миша, барнаулския ресторант? Какъв мускат само имахте! Не, добре направих, че удължих командировката си. А трябваше все с нещо да я оправдая. Ето че пуснах в ход готвача-изобретател. Както се казва, без много да му мисля. Спомняш ли си твоя специалитет?

— Ах, ето каква била работата? — разсмя се Миша. — А на мен, след като твоята статия излезе, ми писа Крюков, от комитета по изобретенията. И потръгна работата, понесе ме. Сам не забелязах как се научих да готвя. И досега не успях да се опомня!

Искаше ми се да отмъстя за своята бездарност, да разкажа какви случайности са ги довели тук — през театри и лаборатории — всеки един от моите гости. Случайности, чийто представител бях аз. И аз си припомнях как за Валерка, сега художник, ме молеха да го отърва от нещастната му любов, как аз заради баса написах статия за най-незабележимия от сътрудниците на кантората за доставки — възползвах се от любовта му към шахматната композиция (майсторът на спорта кимна с глава), как...

Те слушаха и се смееха. Да, всичко това бяха случайности. Но зад тях стоеше — строго според Хегел — необходимостта. И аз млъкнах. Сервираха сладолед. Общият разговор се разпадна. Отново останах сам. И апаратът също. Всички желаещи вече бяха измерили своя талант. Даже асистентите се бяха пръснали сред тълпата — разбира се, някъде край Ира Панченко.

След секунда вече бях в нишата. Меко щракнаха контактите.

— Ама за какво ти трябва!? — с укор се провикна Миша и замря с отворена уста.

— Нали ти казвах, че машината не е наред — тържествено провъзгласи писателят в настъпилата тишина. — Деветдесет и четири! И вие искате да повярваме, че той е велик журналист? Ха-ха-ха!

Но кибернетикът както никога бе сериозен.

— А защо журналист? Апаратът не определя вида на призванието. И професията също. Ако съдя по всичко това — той посочи с ръка залата, — той е велик откривател на таланти.

— Ама че талант! — казах аз с насмешка.

Но какво почувствавах...

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 1 от 1984 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.